

Annex 2.- Procés Participatiu

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Comerç,
Indústria i Energia

Direcció General d'Energia

Maig 2005

1 Introducció

1.1. Justificació i objecte

El procés participatiu que a continuació s'exposa neix de la necessitat d'incorporar els agents professionals i sectorials en el procés de redacció del pla d'eficiència energètica, mitjançant el coneixement de les seves expectatives i la seva predisposició davant el conjunt d'actuacions proposades en el marc del Pla d'Eficiència Energètica.

En aquest sentit, els objectius principals d'aquest procés participatiu són:

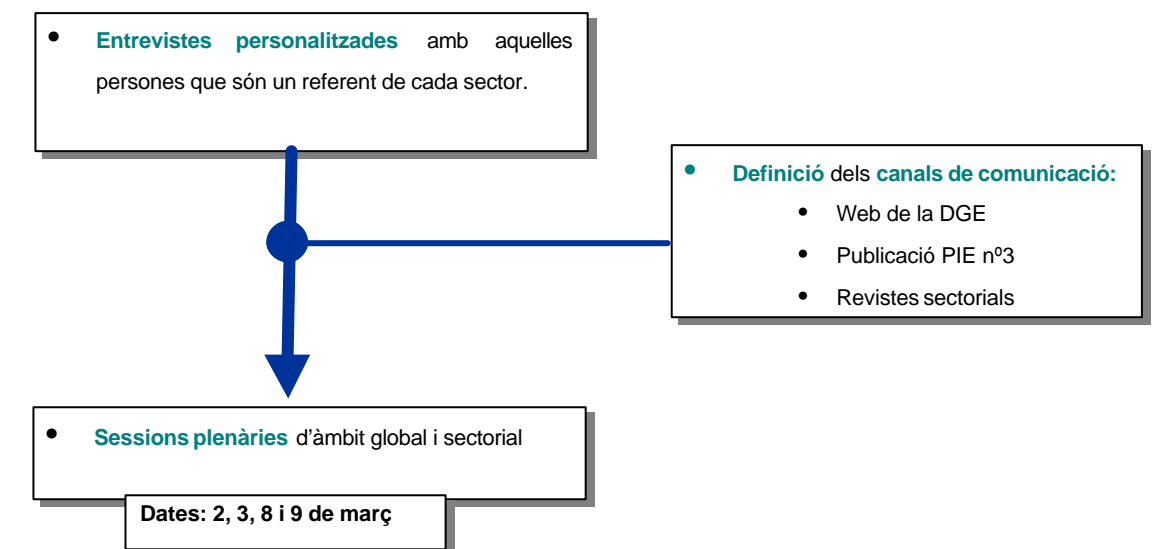
- **Donar a conèixer la revisió del Pla d'Eficiència Energètica** en el marc del Pla Director Sectorial d'Energia de les Illes Balears
- **Mobilitzar la participació** dels agents sectorials implicats en la planificació energètica
- **Recollir la seva opinió** envers les actuacions previstes en el nou Pla
- **Incorporar les aportacions i suggeriments** dels participants al Pla d'Eficiència Energètica
- **Aconseguir el recolzament, la complicitat i la implicació dels sectors**, la societat i els responsables polítics.

És important destacar que el procés de participació pública s'ha entès com un punt més enllà de la simple informació al ciutadà, i ha pretès implicar als sectors anteriorment descrits i a la ciutadania en el procés tècnic. Aquest és un objectiu ambiciós, en el qual l'equip redactor ha estat sotmès a circumstàncies externes ja que hem de ser conscients que cada col·lectiu té la seva realitat i ha calgut adaptar-se a aquestes circumstàncies.

1.1.1. Estructura

El procés participatiu s'estructura en tres fases, dues actives i una passiva.

Figura 1.1: Esquema del procés participatiu

La primera fase activa consistí en **entrevistes personalitzades** a persones que es consideren un referent el algun dels cinc sectors: públic, hotelier, residencial, transports i comercial.

La segona fase va **difondre** l'inici del **procés d'elaboració del nou Pla d'Eficiència Energètica** i donar a **conèixer** el conjunt d'**activitats participatives** (sessions plenàries, etc) mitjançant diferents **canals de comunicació**.

La tercera fase activa consistí en 4 **sessions participatives multidisciplinars**, dues a Mallorca, una a Menorca i una a Eivissa, amb l'objectiu principal de **donar a conèixer** aquest Pla i **consensuar-lo entre els assistents**, intentant determinar quines de les actuacions que es proposen són les més interessants per a la població

2 Entrevistes personalitzades

La primera fase activa consistí en entrevistes personalitzades a persones que es consideren un referent en algun dels cinc sectors: públic, hotel·ler, residencial, transports i comercial.

A cadascun d'ells se'hi va fer entrega d'un guió amb una sèrie d'actuacions que corresponen a cada sector específic i d'altres a nivell horitzontal, perquè emetessin la seva opinió.

2.1. Altres entrevistes sectorials

- ✍ Confederació d'associacions empresarials de Balears (CAEB)
- ✍ Confederació petita i mitjana empresa de Balears (PIMEB)
- ✍ Associació Promotors Immobiliaris de Balears.
- ✍ Federació empresarial balear de transports (FEBT)
- ✍ ABTECIR (Associació Balear de Tècnics en Energia, Climatització i Refrigeració):
- ✍ Grup Balear d'ornitologia i defensa de la naturalesa (GOB):

3 Sessions plenàries d'àmbit global i sectorial

La segona fase activa consistí en 4 sessions participatives multidisciplinàries, dues a Mallorca, una a Menorca i una a Eivissa, amb l'objectiu principal de donar a conèixer aquest Pla i consensuar-lo entre els assistents, intentant determinar quines de les actuacions que es proposen són les més interessants per a la població.

Les sessions es realitzaren a les següents dates:

- 2 de març a l'Edifici central de SA NOSTRA al polígon de Son Fuster
- 3 de març al Recinte Firal de Maó, al polígon industrial
- 8 de març al CENTRE BIT d'Inca. C/ Selletes, 25. 07300 Inca.
- 9 de març a l'edifici del Consell Insular d'Eivissa i Formentera. Av d'Espanya, 49.

Per convocar les sessions plenària es va enviar una carta i un guió amb per a la participació activa (veure annex). El nombre d'assistents registrats va ser:

PALMA DE MALLORCA:	78 assistents
MENORCA:	12 assistents
INCA:	14 assistents
EIVISSA:	16 assistents

La metodologia de cada reunió va ser la mateixa:

1ª part: Presentació del Pla d'Eficiència energètica. Amb una durada de 20 minuts es va presentar breument el Pla d'Eficiència a tots els assistents i es va explicar la dinàmica de treball.

2ª part: Grups de treball sectorials. Els assistents es van repartir en cinc sales que prèviament se'ls va indicar. En aquests grups es van tractar les actuacions sectorials contingudes en el Pla i que el moderador va presentar breument. Els grups eren: a) turístic, b) residencial, c) comercial i d) transport i e) administració pública. L'objectiu va ser debatre les actuacions, quantificar-les, definir un calendari i prioritzar-les a fi d'arribar a un consens entre tots els participants.

3ª part: Cloenda. Els diferents grups donaren a conèixer els resultats del seu grup a la resta de participants. Després de les preguntes i opinions que emeses pels assistents es van votar de nou totes les actuacions finalistes per prioritzar-les i així es donà per tancada la sessió plenària.

De manera concreta, en la 2ª part de la sessió es van plantejar les accions del PEE proposades per cada sector amb l'objectiu de :

1. Donar a conèixer les actuacions previstes
2. Debatre sobre les principals línies d'actuació plantejades per l'equip redactor
3. Detectar el grau d'acceptació. Indiferència o oposició dels sectors i particulars que participen front a aquestes actuacions, incorporar els suggeriments dels participants al Pla d'Eficiència Energètica i, en definitiva, aconseguir la seva acceptació i col·laboració per a la posterior execució d'aquest.

4. Identificar possibles calendaris i pressupostos o inversions orientatives per cada actuació

Per a la selecció de les actuacions prioritàries, es van lliurar uns adhesius de color per a que cadascun dels presents seleccionés per ordre de prioritats (roig:3 punts, verd: dos punts i blau: un punt) les actuacions més necessàries d'acord amb el seu punt de vista. Al final de cada sessió es recomptava el total de vots per veure quines eren les 3 actuacions sectorials prioritàries.

Finalment, cadascun dels grups de treball tenia un moderador o dinamitzador de grup. La funció d'aquest moderador era:

- Exposar les actuacions objecte de debat
- Aclarir qualsevol dubte que puguin tenir els assistents respecte a aquesta, etc
- Dinamitzar el debat

El resultat global de les 4 sessions es resumeix en la següent taula:

HOTELER
<p>A les 4 sessions plenàries amb el sector hotelier han coincidit en una sèrie de punts destacant les actuacions adreçades a l'Estudi i aplicació de sistemes de regulació i control i també en relació a l'estudi i aplicació de sistemes de refrigeració més eficients. Abans de cercar solucions complicades seria interessant fer una llista de mesures de baix cost i de fàcil implantació que repercutissin de manera significativa damunt una millora en la gestió energètica. Revisar les instal·lacions en comptes d'adquirir noves infraestructures ha de ser un punt clau. Al tractar aquest tema sorgí la idea d'establir una GUIA DE BONES PRÀCTIQUES AL SECTOR HOTELER que seria un recull d'alternatives de baix cost prioritzades en funció de l'estalvi aconseguit i del cost d'implantació.</p> <p>La importància per a la creació d'un Baròmetre energètic d'eficiència energètica i renovables recau en la necessitat d'una anàlisi rigorosa de les dades obtingudes per a treure'n conclusions que vertaderament puguin ser útils per al sector, diferenciant la tipologia d'establiment i l'època de l'any. Aquesta actuació permetrà comprovar en quin estat es troba el seu establiment.</p> <p>A gairebé totes les sessions al tractar l'actuació corresponent a la Campanya per substituir calderes de gasoil per calderes de gas ha sorgit el tema de la recuperació de calor residual com a procés energèticament més eficient.</p> <p>El distintiu energètic no ha estat ben rebut</p>
RESIDENCIAL- COMERCIAL
<p>Les 4 sessions plenàries han coincidit en destacar les següents actuacions:</p> <p>? Foment de la certificació energètica als edificis: els assistents han destacat la importància</p>

d'aquest punt. Han exposat que no es pot concedir cap visat de projectes que no presentin el certificat energètic. De totes formes cal fer un seguiment i auditoria de la certificació per a la bona posada en pràctica d'aquesta actuació.

? **Desenvolupament d'un marc normatiu de l'estalvi energètic en edificis:** es proposa que els edificis públics siguin els primers que s'adeqüin a aquesta normativa

? **Elaboració d'un decret per a la implantació d'energia solar tèrmica:** a la sessió de Palma es va proposar substituir aquesta actuació per la d'establir una quota d'energia renovable en qualsevol nova edificació. És a dir, l'actuació consistiria en què un determinat percentatge del total d'energia necessària o prevista en una nova construcció, fos d'energia renovable.

Es va suggerir una normativa que obliguin a utilitzar gas en comptes d'electricitat sempre que sigui possible. En quan a Catalunya per a la introducció dels electrodomèstics amb qualificació energètica A es ressaltà la necessitat d'una bona formació del venedors i distribuïdors d'aquests electrodomèstics.

En quan a les actuacions horitzontals s'ha destacat sobretot el Programa de difusió i foment de la utilització racional de l'energia

TRANSPORT

Gairebé tots els integrants a les 4 sessions plenàries que afecten a aquest sector han estat d'acord en destacar les següents actuacions:

? **Campanya per promoure vehicles més eficients,** amb car àcter de permanència.

? **Promoció de la classificació energètica de vehicles:** han destacat que no n'hi prou amb la voluntarietat

? **Foment de la conducció més eficient:** s'han de fer campanyes destinades a nivell d'usuari.

Ajuts i suport econòmic a instal·lacions i tecnologies i l'Elaboració d'eines informàtiques gratuïtes han estat les dues actuacions horitzontals més destacades pel sector.

ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

Les 3 actuacions més votades a les 4 sessions plenàries han estat les següents:

1. Foment de la figura del **gestor energètic municipal**
2. Aplicació del **Programa d'eficiència energètica als edificis** i instal·lacions de titularitat pública
3. Elaboració de **plec tipus de condicions tècniques**

La figura del GEM ha estat força ben rebuda pel sector. Es suggereix que tan Menorca com a Eivissa aquesta figura sigui a nivell de Consell Insular. El GEM ha de tenir una bona formació per poder assessorar de manera adient.

L'Aplicació del Programa d'Eficiència Energètica als edificis i instal·lacions de titularitat pública ho han vist com una cosa necessària, sobretot en les urbanitzacions i edificis de nova construcció.

El plec tipus de condicions tècniques són necessaris per a preveure una construcció eficient energèticament. Ara bé, s'exposa que cal anar alerta amb el nivell d'exigència que es fa als promotors ja que sinó les vivendes s'encararien molt.

Des d'aquestes sessions plenàries es va reclamar més comunicació i coordinació entre la Conselleria d'Educació, Conselleria de Medi Ambient i la DGE.

L'Administració Pública demana un marc legal i suport tècnic per a desenvolupar la seva feina quotidiana

En quant a les actuacions horitzontal la més votada ha estat la que fa referència als **Ajuts i suport a instal·lacions i tecnologies**.

3.1. Anàlisi dels resultats de les sessions

Dels resultats de les 4 sessions, i com a conseqüència de les opinions emeses per als diferents participants, en destaquen un total 12 actuacions que es podrien considerar prioritàries :

- ? Foment de la figura del gestor energètic municipal
- ? Aplicació del Programa d'eficiència energètica als edificis i instal·lacions de titularitat pública
- ? Estudi i aplicació de sistemes de refrigeració més eficients
- ? Baròmetre energètic
- ? Estudi i aplicació de sistemes de regulació i control
- ? Desenvolupament d'un marc normatiu de l'estalvi energètic en edificis
- ? Elaboració d'un decret per a la implantació de l'energia solar tèrmica
- ? Foment de la certificació energètica als edificis
- ? Campanya per promoure vehicles més eficients
- ? Ajut i suport econòmic a instal·lacions i tecnologies
- ? Programa de difusió i foment de la utilització racional de l'energia
- ? Elaboració d'eines informàtiques gratuïtes

Per sectors, cal destacar que l'Administració Pública demana un marc legal i suport tècnic per a desenvolupar la seva feina quotidiana. El sector turístic reclama l'aspecte demostratiu dels sistemes i tecnologies . Els sectors residencial i comercial demana un "marc legal estable". El sector de transport aposta per la reducció del consum energètic associat als sistemes i mecanismes de transport actuals (vehicles, mobilitat, conducció, etc)

En tot cas, el suport a la formació i a la introducció de tecnologies eficients o renovables és un element clau per a l'execució del futur PEE

A llarg de les diferents sessions de treball han sortit una sèrie de noves propostes, que caldria destacar donat el suport manifestat pels assistents, i que són:

1. Quota d'energia renovable. Establir per cada nova edificació una quota mínima d'energia d'origen renovable apostant per una generació distribuïda, trencant amb els monopolis energètics
2. Elaboració de la guia de bones pràctiques energètiques al sector turístic. Guia senzilla que identifiqui i descrigui les tecnologies més eficients
3. Celebració del Dia/Setmana de l'Energia. Aprofitar aquest esdeveniment per augmentar la repercussió mediàtica de l'eficiència energètica entre els ciutadans

4 Conclusions del procés participatiu

A partir de l'anàlisi dels resultats de les entrevistes i de les sessions plenàries es conclou que és necessari

1. **Impulsar la coordinació en temes energètics** entre les diferents administracions públiques. Creació d'un interlocutor energètic
2. **Assessorar i ajudar econòmicament a la introducció de tecnologies** més eficients i fonts d'energia renovable
3. **Potenciar la formació energètica** entre els tècnics i els ciutadans en general
4. **Impulsar la imatge de la DGE com a referent energètic** a les Illes (plantejar-se la possibilitat de crear una agència, consorci, institut, etc.). En definitiva, donar un paper més actiu, proper i còmplice a la Direcció General d'Energia, que la vegin com el seu "Partner" Energètic que recolzi i acompanyi als diferents agents sectorials en la implantació de les diferents mesures d'estalvi i eficiència.

5 Persones entrevistades

Andreu Cladera, Àngel Matias, Alfonso Meaurio Flamen, Antònia Fuster, Antoni Juaneda, Antonio Sanmartí Aulet, Biel Rosselló, Carlos Miranda, Cristòfol Massanet, Gabriel Leser, Inés Beascochea, Jaume Gibert Salamanca, Jaume Vicenç, Joan Josep Diez, Joan Matas, Jeroni Cabot Jaume, Jordi Cabrer, José Antonio Berastain, , José Oliver Marí, Josep Bosch, Juan Ribas Cantero, Maria Antònia Fuster Biel, Miguel A. Fornés Nombela,

Miquel Àngel March, Miquel Lladó Oliver, Oscar Canalis, Patricia Conrado, Pedro Carretero, Salvador Servera Jaume, Victor Pagés.

6 Participants

Amador Garcies Real, Andreu Moià, Andreu J. Arbona Piza, Angela Candel, Antoni Campins, Antoni Juaneda, Antoni March, Antoni Perelló, Antoni Simarro Bernat, Antonio Álvarez-Osorio Ferragut, Antonio Beltran Pujadas, Antonio Castell, Antonio Gomila, Antonio Mari Garcia, AntonioMir Martinez, AntonioMoncau, Antonio Sanmartí, Arturo Montferrer Mateu, Baltasar Rigo, Bartolomé Ramis Payeras, Bernadí Coll Martorell, BlancaHernandez, Carlos Contreras, Catalina Morey Ferriol, Catalina Ramis, Cristòfol Massanet, Damián Socias, EduardoMartínez, Eluterio Pons, Ernesto Juanico, Fèlix Estelrich, Francesc Rosselló, Francesca Garcies Gomila, Francisco Maestre Nájera, Francisco Pons Pons, Francisco J. Marimón Cortés, Guillem Bonet Escales, Guillem Rosselló Bestard, Guillem Sintes, Gustavo Díaz Salazar, Hazel Morgan, Hipólito Medrano Gil, Inmaculada Juan, Iñaki Miniño, Irene Coll, Jaume Gibert, Jaume Mari Mari, Jaume Simonet, Javier Planas Ramia, Javier Ripoll, Joan Boira, Joan Escandell Planells, Joan Estades, Joan Fiol, Joan Matemalas Picó, Joan Mercadal, Joan Montagut, JoanRotger, Joan ABauzà, Joan I. Frau Valentí, Joan M Costa Escanelles, Joana Servera, Joana M Petrus Bei, Jordi Gutierrez, Jordi Gutiérrez Castillejos, Jordi Quer, Jordi Torne, Jorge Sevilla, Jose Lorenzo Mulet, Jose Ramon Serra, José Alles Cardona, José Catany, José F Valcaneras Martinez, Jose M Cardona Nato, José M Arias Pont, Josefa Donoso Pardo, Josep Angrill, Josep Bosch, Josep Jaume Ferrer, Josep Pons, Josep Silva, Josep A Casas López, Juan Figuerola Seguí, Juan Jose Medori, Juan Puig, Leandro Oviedo, Luís Gil de Sola, Luís Velasco, Luís M Vilamil, Llorenç Carretero Tuduri, Llorenç Coll Pons, Magdalena Ballesteros, Manolo Galan, Manuel Ruz, Margalida Pocoví Sampol, Maria Barceló Adrover, Maria Cabot, Maria del Mar Mañas, Maria J. Siquier, Mariano Mari, Martí Seguí Serra, Mateu Carrió, Mateu Puigròs, Michael Gold, Miquel Arbona Castañer, Miquel Juan, Miquel Pierer, Miquel Soler Deià, Miquel A. March Cerdà, Narciso Cabanelles, Nicolas Lotis, Nicolau Company, Nuria Urrutia, Patricia Conrado, Pedro Alemany, Pedro Alemany Mir, Pedro del Horno Sánchez, Pedro Galindo, Pedro Galindo Boter, Pep Colom, Pere Caldentey Barceló, Pere Riera, Pere Soberats, Pere A Riera, Matas, Peter Kunel, Piedad Ferrer, Quintin García, Rafel Alomar, Rafel Carrasco, Rafel Gil i Sastre, Rafel Muñoz, Ramón Berguerro, Rolf Uhle, Salvador Rosselló Bujosa, Salvador Servera Jaume, Santiagu Bonnin Sánchez, Sebastià Adrover, Sonia Sans, Sr

Mulet, Telmo Romaguera, Teresa Sánchez, Tomeu Morro Amer, Toni Amengual, Toni Mercadal, Toni Noguera, Vicente Torres, Vicente Torres Ribas, Victor Pagés Carcassona, Víctor Martínez, Xavier Genestrar, Xisco Ametlle.